

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1934 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om antagande av förslag till lag med vissa bestämmelser angående boställen för klockare och organister.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 448, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Werner* i Höjen hemställt, att riksdagen ville för sin del antaga ett av 1932 års kyrkomöte godkänt förslag till lag med vissa bestämmelser angående boställen för klockare och organister.

Beträffande de skäl, som motionären åberopat till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Genom en den 6 augusti 1932 dagtecknad skrivelse, nr 13, till 1932 års kyrkomöte föreslog Kungl. Maj:t kyrkomötet att för dess del antaga ett vid skrivelsen fogat förslag till lag med vissa bestämmelser angående boställen för klockare och organister samt hemställde, att kyrkomötet, därest lagen bleve av kyrkomötet antagen, ville bemyndiga Kungl. Maj:t att bestämma dagen för lagens ikraftträdande.

I ett vid skrivelsen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden omnämndes, att klockarboställen, vartill hörde jord, uppginge till ett antal av 969. Den sammanlagda arealen av boställena med jord utgjorde 6,394 hektar, därav 3,016 hektar inrösningsjord och 3,378 hektar avrösningsjord med impediment.

Lagförslaget upptog till behandling tre särskilda spörsmål rörande klockarboställen, nämligen frågorna om ekonomisk besiktning, om förvaltning av skog och om disposition av skogsavkastning.

Kontrollen över att nybyggnads- och underhållsskyldigheten å klockarboställen fullgöres samt att boställenas ägor väl hävdas utövas huvudsakligen genom *ekonomisk besiktning*. Föreskrifter om ekonomisk besiktning finnas i kungörelsen den 28 maj 1830 angående ekonomiska besiktningar å kyrkoherdeboställen, kapellans- och klockarbord, samt prästtomhemman.

Beträffande ekonomisk besiktning stadgas i nämnda kungörelse bland annat, att den skall verkställas av landsfiskalen i orten eller av kronobetjänt

med biträde av två nämndemän. Missnöje med beslut vid sådan syneförrättning anmäles hos vederbörande domare med anhållan om laga syn.

På enahanda sätt förrättades ekonomisk besiktning till och med år 1925 jämväl å prästboställena. Från sagda år förrättas emellertid ekonomisk besiktning å sistnämnda boställen av boställsnämnd.

I Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet föreslogs, att boställsnämnderna skulle få sig anförtrodda de ekonomiska besiktningarna jämväl å klockarboställena. Vidare föreslogos enahanda bestämmelser beträffande fullföljd av talan mot boställsnämnds beslut vid ekonomisk besiktning, som nu äro föreskrivna i ecklesiastik boställsordning av den 30 augusti 1932. Stiftsnämnd skulle sålunda bli va överinstans i mål om ekonomisk besiktning.

Vad *förvaltningen av skogarna* å klockarboställen angår, så stå fyra skogar å klockarboställen under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning. Övriga skogar stå under boställshavarens vård. Sistnämnda anordning är emellertid, såsom förhållandena utvecklats sig, numera blott formell, ty även på dessa boställen ombesörjes den egentliga skogsförvaltningen i verkligheten av skogsstaten.

I Kungl. Maj:ts skrivelse föreslogs, att de principer, som låge till grund för bestämmelserna i ecklesiastik boställsordning, skulle tillämpas också i fråga om klockarskogarna. Skogsförvaltningen skulle alltså anförtros vederbörande församlingar, vilka hade att gälda klockarnas löner.

Beträffande *dispositionen av skogsavkastningen* från klockarboställen förefinnas olika meningar om vad som därutinnan är gällande rätt. Enligt en mening bör vid de av kronan upplåtna klockarboställen, som ställts under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, hela skogsavkastningen utöver husbehovet ingå till kyrkofonden, medan vid övriga av kronan anslagna boställen viss andel, lägst hälften, skall ingå till fonden och återstoden tillfalla klockaren. Vid boställen, som donerats av enskild eller anskaffats av församling, skall avkastningen disponeras enligt föreskrift, som meddelades av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Enligt en annan mening skall skogsavkastningen från klockarboställen, i likhet med annan boställsavkastning, tillfalla boställshavaren.

Enligt det i Kungl. Maj:ts skrivelse framlagda förslaget skulle skogsavkastningen användas till klockarnas avlöning antingen så, att klockaren omedelbart skulle äga uppbära densamma, eller ock på det sätt, att där församlingen så önskade, klockaren skulle åtnjuta en av församlingen bestämd lön, till vars gäldande skogsavkastningen skulle tagas i anspråk.

På hemställan av kyrkolagsutskottet (betänkande nr 2) beslöt kyrkomötet att för sin del godkänna det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget, varjämte kyrkomötet bemyndigade Kungl. Maj:t att bestämma dagen för lagens ikraftträdande.

Kyrkomötets beslut anmäldes för Kungl. Maj:t i skrivelse, nr 3, den 26 augusti 1932.

Andra lagutskottets utlåtande Nr 28.

Den 13 januari 1933 anbefalldes Kungl. Maj:t kammarkollegium att före den 1 november 1933 avgiva utlåtande i ärendet.

I utlåtande den 31 oktober 1933 anförde kammarkollegium, att ifrågavarande lagförslag borde, om det funnes böra framläggas för riksdagen, dessförinnan omarbetas med iakttagande av vissa utav kammarkollegium i utlåtandet framställda erinringar. En ledamot av kammarkollegium var av skiljaktig mening samt anförde, att det föreliggande förslaget icke gäve anledning till anmärkning, att en reglering av där omhandlade frågor torde vara synnerligen önskvärd samt att förslaget därför snarast borde föreläggas riksdagen.

Kungl. Maj:t har, enligt vad utskottet inhämtat, hitintills icke upptagit förevarande ärende till avgörande.

Enär frågan om lagstiftning angående boställen för klockare och organister för närvarande är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, hemställer utskottet,

Utskottet.

att förevarande motion, II: 448, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 maj 1934.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Frändén, Gustaf Tamm, Lindhagen,**
P. Sandström, Norman, Olof Carlsson och *John Björck,**

från andra kammaren: herrar *Hage, Johanson* i Hallagården, *Pettersson* i Hällbacken, *Hansson* i Trollhättan och *Sandström* i Nyland, fru *Nordgren* samt herrar *Österström* och *Hillgård.**

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.